

Asia: VN/9732/2019

STM065:00/2019 Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi sairausvakuutuslain, työsopimuslain ja varhaiskasvatuslain muuttamisesta sekä niihin liittyviksi laeiksi

Yleiset kommentit uudistuksesta ja esitysluonnokseen sisältyvistä ehdotuksista

- yleiset huomiot ehdotetuista vanhempainpäiväraahjärjestelmän muutoksista**

Hallitusohjelman mukaan perhevapaaudistuksen tavoitteena on, että perhevapaat ja hoitovastuu jakautuvat perheissä nykyistä tasaisemmin, tasa-arvo työelämässä vahvistuu ja sukupuolten väliset palkkaerot pienenevät. KT katsoo, ettei esitys perhevapaaudistuksesta edistä riittävästi näiden tavoitteiden toteutumista.

Esitettyssä perhevapaaudistuksessa molemmille vanhemmille on kiintiöity yhtä pitkä vanhempainvapaa. Esitys kuitenkin mahdollistaa sen, että äidit voivat pitää nykyisen pituisen päivärahakauden, jos isät siirtävät osan vanhempainvapaastaan äidille. Tämän vuoksi uudistus ei muuttane perhevapaiden jakautumista merkittävästi, kun otetaan huomioon myös se, että kotihoidontukijärjestelmään ei ehdoteta muutoksia. Vuonna 2019 naiset käyttivät 98 prosenttia vanhempien kesken jaettavissa olevista vanhempainrahapäivistä. Kotihoidontuella lasta hoitavista 93 prosenttia oli naisia. Esitetty uudistus ei sisällä riittävästi elementtejä, jotka kannustaisivat perheitä muuttamaan perhevapaiden käyttöä nykyisestä.

Esityksen mukaan äidit voivat pitää vanhempainvapaata nykyistä huomattavasti pidemmällä ajanjaksolla ja useammassa jaksossa. Tämä lisäisi toistuvia poissaoloja töistä. Uudistus lisäisi määräaikaista ja erityisesti lyhytaikaista määräaikaista työsuhteita erityisesti naisvaltaisilla aloilla, joissa käytetään paljon perhevapaita.

Tavoite palkkatasa-arvon ja muun tasa-arvon edistämisestä tai perhevapaiden nykyistä tasaisemmasta jakautumisesta tuskin toteutuu.

Työnantajille lisää kustannuksia aiheuttava perhevapaaudistus ei lisää tasa-arvoa eikä kannusta rekrytoimaan uutta henkilöstöä. Uudistuksen valmistelussa ei ole huomioitu riittävästi työelämän uudistukselle asettamia tarpeita.

Esitykseen perhevapaa-uudistuksesta sisältyy työelämän joustoja, jotka lisäävät merkittävästi perhevapaa-järjestelmästä kunnille ja kuntayhtymille aiheutuvia kustannuksia, sekä järjestelmän rahoittajana, työnantajana että palveluiden tuottajana.

Esitys ei paranna työllisyyttä, minkä vuoksi uudistus ei edistä hallituksen asettaman työllisyystavoitteen saavuttamista.

Uudistuksessa ylitetään huomattavasti Suomea velvoittavat kansanväliset normit. Työvoimakustannukset verrattuna muihin maihin kasvavat ja siten heikentävät työnantajien mahdollisuuksia työllistää.

- **kommentit raskaus- ja erityisraskausrahaa koskevista ehdotuksista ja perusteluista**

Raskausraha korvaisi äitiysrahan ja olisi tarkoitettu raskaana olevalle henkilölle korvaamaan toimeentuloa loppuraskauden edellyttämän työstä poisjäämisen takia.

On perusteltua, että osa vanhempainpäivärahoista maksetaan äidille joko nykyisen kaltaisena äitiyspäivärahakautena tai esityksen mukaisena raskausrahana. Raskaana olevalle erikseen suunnattu päiväraha on tarpeellinen ja perustuu raskaana olevan ja lapsen suojelemiseen.

On äidin ja lapsen terveyden turvaamisen kannalta perusteltua, että kausi on haettava yhdenjaksoisena.

- **kommentit vanhempainrahaa koskevista ehdotuksista ja perusteluista**

Yleinen kaikkia vanhempainrahoja koskeva edellytys vanhemmuuden ja huoltajuuden ohella olisi, että vakuutettu ei ole samaan aikaan ansiotyössä tai muussa omassa työssä ja että hän hoitaa lasta.

Tämä on oikea lähtökohta.

Voimassa olevan sairausvakuutuslain mukaan äitiysrahakauden pituus on 105 arkipäivää, vanhempainrahakauden pituus on 158 arkipäivää ja isyysrahakauden pituus on 54 arkipäivää. Päivärahakausien yhteispituus on 317 arkipäivää.

Esityksen mukaan raskausrahakauden pituus olisi 40 arkipäivää, vanhempainrahakausien pituus olisi yhteensä 320 arkipäivää (molemmille vanhemmille kiintiöity 160 arkipäivää). Päivärahakausien yhteispituus olisi 360 arkipäivää.

Perheiden käytössä olevien päivärahakausien pituus kasvaisi huomattavasti eli 43 arkipäivää. Järjestelmä mahdollistaa sen, että äidit voisivat jatkossakin olla vanhempainvapaalla nykyisen pituisen jakson eli yhteensä 263 arkipäivää, jos isä siirtää omasta vapaastaan äidille 63 päivää.

Se, että vapaat lähtökohtaisesti on kiintiöity, on oikea suunta järjestelmän kehittämiseksi. Koska uudistus mahdollistaa vapaiden nykyisenkaltaisen käytön, on kovin todennäköistä, että uudistuksen tavoitteena oleva vapaiden tasainen jakautuminen ei tule toteutumaan

Vaikka isät lisäisivät merkittävästä vapaiden käyttöä, on erittäin todennäköistä, että äidit ovat jatkossa kotona yhtä pitkään kuin nykyisin, ensin raskausrahalla, sen jälkeen itselleen kiintiöidyllä vanhempainvapaalla, tämän jälkeen isältä siirretyllä vanhempainvapaalla ja kotihoidontuella. Ottaen huomioon, että äideillä olisi mahdollisuus pitää raskaus- ja koko perheen käytössä olevan vanhempainvapaa eli yhteensä 263 arkipäivää, ei ole todennäköistä, että äidit palaisivat töihin heille kiintiöityjen kausien jälkeen.

On todennäköistä, että isät merkittävässä määrin siirtävät osuudestaan äidille maksimimäärän (63 arkipäivää) ja lisäävät muutoin itselleen kiintiöityjen vapaiden käyttöä. Siltä osin kuin isät merkittävästi lisäävät käyttöä on uudistus erittäin kallis.

Vaikutusten arvioinnissa tulisi tuoda esiin kustannusten määrä, mikäli isät käyttäisivät kaikki heille kiintiöidyt vapaat. Laskelmassa tulisi huomioida myös työnantajien rahoitusvastuun lisääntyminen tässä vaihtoehdossa. KT vastustaa työnantajien kustannusvastuun lisäämistä.

Voimassa olevan lain mukaan vain äitiysraha maksetaan korotettuna 56 ensimmäisen arkipäivän ajan. Esityksen mukaan 40 arkipäivän raskausrahakausi sekä vanhempainrahan 16 ensimmäistä arkipäivää maksettaisiin korotettuna. Korotettua vanhempainrahaa maksettaisiin siten myös lapsen isälle tai muulle vakuutetulle sekä adoptiovanhemmalle.

Muutos lisää tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta. Muutos kannustaisi isiä ja muita vanhempia pitämään merkittävästi nykyistä pidempiä vanhempainvapaita. Muutoksesta aiheutuvat kustannukset tulee arvioida sen perusteella, että nämä korotetut vanhempainrahapäivät tullaan pitämään täysimääräisesti. Ja tämäkin kustannus tulee huomioida täysimääräisenä, kun arvioidaan mahdollisuutta toteuttaa esitetyn kaltainen uudistus.

Voimassa olevan lain mukaan naispuolisen työntekijän työnantajalle maksetaan 2 500 euron korvaus vanhemmuudesta aiheutuvista perhevapaakustannuksista. Tähän ei ole tulossa muutoksia.

On välttämätöntä, että kyseinen korvaus säilytetään perhevapaauudistuksessa, joka entisestään lisää työnantajille perhevapaista aiheutuvia suoria ja epäsuoria kustannuksia.

- **kommentit muita sairausvakuutuslakiin ehdotettuja muutoksia koskien**

Laki lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta annetun lain muuttamisesta

- **kommentit ehdotetuista muutoksista ja niiden perusteluista lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta annettuun lakiin**

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi, että oikeus kotihoidontukeen voisi syntyä jatkossa myös lapsesta, jolla ei ole oikeutta varhaiskasvatukseen. Uudistus mahdollistaisi sen, että omat vanhempainvapaat käyttänyt vanhempi, voisi jäädä kotihoidontuelle ennen kuin toinen vanhempi on pitänyt omat vapaansa.

Perhevapaauudistuksen valmistelussa ei ollut mahdollista käsitellä vaihtoehtoa, jossa kotihoidontukikautta olisi lyhennetty.

Kotihoidontuen käyttö jakautuu hyvin epätasa-arvoisesti sukupuolten välillä. Kotihoidon tuen saajista naisia on 93 prosenttia ja miehiä on vain 7 prosenttia.

Kotihoidontukikausia käyttävät erityisesti vähemmän koulutetut ja vähäisen työkokemuksen omaavat naiset, joiden työmarkkina-asema on jo valmiiksi huono. Perheiden käytössä olevaa kotihoidontukikautta olisi tullut lyhentää. Etuusjärjestelmän tulisi kannustaa vähemmän koulutettuja ja vähäisen työkokemuksen omaavia, kuten muitakin, työhön ja opiskeluun.

Muita etuuslakeja koskevat muutosehdotukset

- **kommentit ehdotetuista muutoksista ja niiden perusteluista muihin etuuslakeihin**

-

Laki varhaiskasvatuslain ja varhaiskasvatuksen asiakasmaksuja koskevan lain muuttamisesta

- **kommentit ehdotetuista muutoksista ja niiden perusteluista varhaiskasvatuslakiin ja varhaiskasvatuksen asiakasmaksuista annettuun lakiin**

Nykyisen varhaiskasvatuslain mukaan varhaiskasvatuspaikka tulee säilyttää isyysrahajakson aikana, joka on voinut kestää yhtäjaksoisesti enintään 54 arkipäivää eli noin yhdeksän viikkoa. Esityksen mukaan jatkossa poissaolo voisi toistuvasti kestää 13 viikkoa kaikkien vanhempainrahajaksojen aikana.

Vanhempainvapaan joustavoittaminen hankaloittaisi varhaiskasvatuksen järjestämistä. Varhaiskasvatuslaissa varhaiskasvatuksella tarkoitetaan lapsen suunnitelmallista ja tavoitteellista kasvatuksen, opetuksen ja hoidon muodostamaa kokonaisuutta. Tämäkin huomioon ottaen, ei edes ole lapsen edun mukaista, että vuorotellen varhaiskasvatuksessa ja kotona.

Uudistus lisää kuntien kustannuksia, koska ehdotuksen mukaan varhaiskasvatuksesta poissaolon ajalta ei tarvitse maksaa varhaiskasvatusmaksuja. KT vastustaa kuntien kustannuksia lisääviä muutoksia.

Laki työsopimuslain ja laki merimiesten työsopimuslain muuttamisesta

- **kommentit ehdotetuista muutoksista ja niiden perusteluista työsopimuslakiin ja laki merimiesten työsopimuslakiin**

Esityksen mukaan raskausrahakauden pituus olisi 40 arkipäivää. Raskausrahakausi alkaisi työsuhteessa olevan vakuutetun hakemuksen perusteella aikaisintaan 30 arkipäivää ja viimeistään 14 arkipäivää ennen laskettua synnytysaikaa. Vapaan alkaminen myöhemmin kuin 30 arkipäivää ennen laskettua aikaa edellyttäisi, että työntekijä sopii tästä työnantajan kanssa.

Työelämän kannalta on välttämätöntä, että raskausrahakauden alkaminen myöhemmin kuin 30 arkipäivää ennen laskettua aikaa edellyttää sopimista. On tärkeää, että raskausrahakauden myöhentäminen edellyttää työsopimusosapuolten yhteisymmärrystä ja sen toteamista, että työ ei ole vaaraksi työntekijälle eikä lapselle. Esityksessä on, aivan oikein, tuotu esiin se, että oikeus aloittaa raskausvapaa aina vasta 14 arkipäivää ennen laskettua aikaa, voisi lisätä työnantajille sairausajan palkoista aiheutuvia kustannuksia. Työryhmän työskentelyn aikana kuulemistilaisuudessa työterveyslaitoksen edustaja toi esiin, että työnantajapuolen huoli raskaana olevien siirtymisestä sairauslomalle ei ole perusteeton. Tämän lisäksi edustaja toi esiin, että sairauslomat ovat raskauden aikana yleisiä.

On hyvä, että työnantajan ja työntekijä voivat sopia siitä, että raskausvapaa alkaa viimeistään 14 arkipäivää ennen laskettua aikaa. Tämä mahdollistaa vapaan alkamisen myöhentämisen tilanteissa, joissa työnantaja ja työntekijä katsovat sen molempien kannalta sopivaksi.

Raskausrahakauden yhdenjaksoisuus on perusteltua huomioiden erityisesti sen tarkoitus suojella äidin ja lapsen terveyttä.

Vanhempainvapaiden pitämiseen tarkoitettu ajanjakso piteneisi merkittävästi. Myös oikeutta pitää vapaita useassa eri jaksossa esitetään merkittävästi lisättäväksi. Huomioitavaa on, että nykyisestä poiketen oikeus vanhempainvapaaseen ei päättyisi, vaikka seuraava lapsi syntyisi ennen kuin edellisen lapsen syntymästä on kulunut kaksi vuotta.

Hallitusohjelman tavoitteet lisätä perheiden valinnanvapautta ja joustoja lisääntyvät ehdotuksessa siten, että vanhempainvapaata voi pitää siihen saakka, kunnes lapsi täyttää 2-vuotta. Joustoja lisää myös se, että osittaisen vanhempainvapaan edellytyksenä ei ole enää molempien vanhempien yhtäaikainen osa-aikatyö ja se, että osittaisen vanhempainvapaa osalta ei ole enää määritelty laissa vähimmäiskesto, vaan kesto voidaan sopia työnantajan ja työntekijän kesken. Joustoa lisää myös se, että raskausvapaa voidaan työnantajan ja työntekijän yhteisestä sopimuksesta myöhentää alkamaan viimeistään 14 päivää ennen laskettua synnytysaikaa.

Hallitusohjelman tavoitteet joustojen lisääntymisestä täyttyvät edellä mainittujen joustojen lisäyksillä. Ei ole perusteltua, että joustoja lisätään vielä siten, että työntekijän vanhempainvapaan jaksojen määrää lisätään verrattuna nykytilanteeseen.

Esityksen mukaan työsuhteessa olevan vanhempainvapaa voitaisiin pitää 2 vuoden aikana siten, että molemmilla vanhemmilla olisi oikeus pitää vapaa 4 jaksossa. Näiden jaksosten lisäksi, osa vanhempainvapaasta voitaisiin siirtää ns. sosiaalisille vanhemmille, jolloin lapsikohtainen jaksosten määrä lisääntyisi.

Esityksen mukaan 30 % äideistä saa toisen lapsen ennen kuin kaksi vuotta on kulunut ensimmäisen lapsen syntymästä. Näissä tilanteissa rajoitettaisiin jaksosten määrää siten, että riippumatta lasten lukumäärästä, työntekijä voisi pitää saman kalenterivuoden aikana enintään neljä jaksoa.

Jos lapsella on kaksi vanhempaa, vanhempainvapaajaksoja voisi kahden vuoden aikana olla jopa yhteensä jopa kahdeksan (4 jaksoa vanhempaa kohden). Jos vanhempia olisi enemmän, jaksosten määrä olisi vielä suurempi. Jos seuraava lapsi syntyy ennen kuin oikeus vanhempainvapaisiin edellistä lasta koskien on päättynyt, vapaiden määrä kasvaisi edelleen. Töistä poissaolojaksoja lisää myös raskausrahakausi. Jaksosten määrää tarkasteltaessa, on huomioitava, että vanhemmilla voi olla myös sama työnantaja, jolloin mahdollisesti kaikki vapaat rasittaisivat samaa työnantajaa.

Jaksosten pituudet, lukumäärä ja ajankohta ovat nykyisin perusteella täysin ennakoitavissa. Muutos johtaisi siihen, että poissaolojen sijoittelu kahden vuoden ajalle ei olisi lainkaan ennakoitavissa, jos äiti haluaa käyttää laajasti oikeuttaan jaksottaa vapaita. Isillä on jo aikaisemmin ollut oikeus pitää vanhempainvapaita siihen asti, kun lapsi täyttää 2 vuotta. Uudistus antaisi oikeuden myös äideille, jotka vapaita ja niihin liittyviä etuja ovat jo aikaisemmin runsaasti käyttäneet. Lainvalmistelun aikana ei ole esitetty perusteluja sille, miksi oikeus jakaa vapaita esitetystä laajuudesta olisi perheiden kannalta tarpeellista tai edes lapsen edun mukaista. Oikeus töistä poissaoloon ehdotetun mukaisissa jaksoissa ja ajanjaksolla on työelämän kannalta perusteetonta.

Vanhempainvapaa aiheuttaa aina työnantajalle hallinnollista taakkaa ja kustannuksia mm. työtehtävien järjestelyyn, rekrytointiin ja perehdyttämiseen liittyen. Mitä useammassa jaksossa poissaoloja on, sitä enemmän niistä aiheutuu työnantajalle kustannuksia.

Monissa tehtävissä, määräaikaisten tehtävien on erittäin vaikea, jopa mahdotonta saada sijaista. Tämä ongelma on esimerkiksi sosiaali-, terveydenhoito- ja opetusaloilla, joissa on tiukkoja kelpoisuus- ja mitoitusvaatimuksia. Monissa asiantuntijatehtävissä on täysin mahdotonta saada sijaista, ainakaan lyhyen määräaikaisten tehtävien, huomioiden se, että monia tehtäviä ei edes voi lyhytaikainen työntekijä hoitaa, koska tehtävien hoidon kannalta välttämätön perehtyminen vie pidempää, kuin mitä sijaisuus kestää.

Huomioitavaa on myös se, että sijaista on usein vaikea, jopa mahdotonta, saada lyhytaikaisiin sijaisuuksiin, tämän toi hyvin esiin myös Beautyhair Sirpa Mansnerin edustaja kuulemistilaisuudessa. Mansnerin edustaja toi esiin myös sen, että mikäli työntekijällä olisi subjektiivinen oikeus jäädä raskausvapaalle vasta 14 vuorokautta ennen laskettua aikaa, olisivat käytännössä kaikki sairauslomalla ennen raskausrahakaudelle jäämistä. KT arvion mukaan sama koskee monia kuntatehtäviä.

Toistuvat työstä poissaolot aiheuttavat myös räsitystä ja siirtävät työtaakkaa muille työntekijöille. Sijaistenkin työuran kannalta lyhyet sijaisuudet ovat haitallisia verrattuna yhteen pidempään perhevapaasijaisuuteen.

Kohtuullinen vanhempainvapaan jaksojen määrä olisi enintään kolme jaksoa per vanhempi siten, että sairausvakuutuslain mukaisen 18 päivän vanhempien yhtäaikaisen vanhempainvapaan voisi pitää enintään yhdessä jaksossa ja loput vanhempainvapaasta enintään kahdessa jaksossa, ellei työnantajan ja työntekijän kesken sovita useammasta jaksojen määrästä tai 12 arkipäivää lyhyemmästä jakson pituudesta.

Tilanteessa, jossa perheellä on oikeus vanhempainvapaaseen kahden eri aikaan syntyneen lapsen johdosta, ehdotettu kumuloitumisen rajoitus (4 jaksoa vanhempaa kohden kalenterivuodessa) ei kuitenkaan ole riittävä, vaan kumuloitumista tulisi rajoittaa tiukemmin. Kumuloitumista tulisi rajoittaa siten, että työntekijällä olisi oikeus pitää vanhempainvapaata enintään kaksi vähintään 12 arkipäivän pituista jaksoa kalenterivuodessa, riippumatta vanhempainvapaaseen oikeuttavien lapsien määrästä.

Äidin tai isän puolisolle (ns. sosiaalisille vanhemmille) siirrettävä osuus vanhempainvapaista tulisi pitää yhdenjaksoisena.

Suunniteltu perhevapaauudistus lisäisi työnantajille aiheutuvia kustannuksia. Vapaiden jaksottamisesta aiheutuviin suoriin ja välillisiin kustannuksiin tulee suhtautua erittäin kriittisesti.

Pidemmät yhdenjaksoiset vapaat tukevat isien tasa-arvoista pidempiaikaista ja itsenäistä hoitovastuuta.

Opetusalalla vapaiden määrä ei perustu ansainnalle toisin kuin vuosilomajärjestelmässä. Tämä johtaa siihen, että perhevapaita koskevan uudistuksen vaikutukset poikkeavat muista toimialoista. Työaikajärjestelmän mukaisia vapaita on OVTES:n soveltamisalalla poikkeuksellisen paljon (10-14)

viikkoa vuodessa) ja ne eivät, perustu ansaintaan, vaan työntekijällä on jokaisena työvuonna kyseinen määrä vapaita.

Opetusvelvollisuusjärjestelmässä vapaiden ajankohta on jokaisella työntekijällä sama ja vapaat painottuvat pitkiin kesävapaisiin. Tämä on johtanut siihen, että opetus- tehtävissä työskentelevät jaksottavat vapaita tyypillisesti niin, että palaavat kesän vapaille töihin. Tällä on merkittävä työnantajan kustannuksia lisäävä vaikutus ja kielteinen vaikutus sijaiseen, sillä tämän johdosta sijaisen työsuhde päättyy ennen kesän vapaita varsinaisen työntekijän päättäessä vapaansa.

Vanhempainvapaiden jaksottamismahdollisuuksien kasvattaminen johtaisi todennäköisesti siihen, että vapaita jaksotettaisiin useammin niin, että työntekijä palaisi kahdeksi kesäksi ”töihin” vapaalta tai siten, että myös talvikaudella oleville vapaille palattaisiin. Tällä olisi merkittävän kustannusvaikutuksen lisäksi sijaisten palkkaamista ja asemaa heikentävä vaikutus. On myös otettava huomioon kielteinen vaikutus oppilaille ja opiskelijoille, jos vanhempainvapaiden käyttö pirstaloituu ja sijaisuudet lyhenevät, jolloin päteviä sijaisia on hankalampi saada ja on todennäköisempää, että sijainen vaihtuu myös kesken vuoden. Sijaisen näkökulmasta kielteinen vaikutus liittyy työsuhteiden lyhentymiseen ja pilkkoutumiseen. Muutos myös kasvattaisi entisestään vanhempainvapaiden käyttöön ja kestoon liittyvää epätasa-arvoa eri henkilöstöryhmien välillä, kun hallinto- ja tukipalveluhenkilöstön työaika ja lomat määräytyvät työaikalain ja vuosilomalain nojalla ja tällä henkilöstön osalla ei siten ole mahdollista venyttää vapaita yhdistämällä niihin ”töihin paluuta” vapaan ajaksi.

Vapaiden pirstaloitumista lisäänee myös kaavailtu muutos, jossa uuden lapsen syntymä edeltävän lapsen vanhempainrahakauden kuluessa ei vaikuttaisi aiemman lapsen perusteella syntyneeseen päivärahaoikeuteen kummallakaan vanhemmalla, vaan edellisen lapsen vanhempainrahapäiviä voisi käyttää limittäin uuden lapsen vanhempainrahapäivien kanssa.

Vanhempainrahan osittaisena maksamisen edellytyksenä olisi, että vanhempi on sopinut työnantajansa kanssa osa-aikatyöstä ja että päivittäinen työaika on enintään 5 tuntia. Työnantajan olisi esitettävä kirjalliset perustelut, mikäli hän kieltäytyy työntekijän osa-aikatyötä koskevasta pyynnöstä.

Vanhempainvapaan pitäminen osittaisena tulee nykysääntelyä vastaavasti perustua työnantajan ja työntekijän väliseen sopimukseen. Tämä on välttämätöntä töiden järjestelyn ja toiminnan ennakoitavuuden osaavan työvoiman saatavuuden haasteellisuuden näkökulmasta tärkeänä. Työelämän kannalta on välttämätöntä myös se, että vanhempainvapaan osittaisena pitäminen ei lisää käytettävissä olevien vanhempainvapaapäivien lukumäärää.

Työnantajalle asetettava kirjallinen perusteluvollisuus tulisi ulottaa vain direktiivin edellyttämään vähimmäispituuteen eli 4 kuukauteen vanhempainvapaan alusta lukien.

Työnantajan kannalta on erittäin ongelmallista, jos työntekijällä on oikeus keskeyttää sovittu osa-aikatyö, vaikka keskeytys edellyttäisi perusteltua syytä. Sijaisen löytäminen lyhyisiin osa-aikaisiin työsuhteisiin, joissa työsuhteen päättymisajankohta ei ole tiedossa, on useilla aloilla erittäin haasteellista, jopa mahdotonta. Näin ollen on tärkeää, että osa-aikatyöjärjestelyn keskeyttäminen ilman työnantajan suotumusta on mahdollista vain perustellusta syystä enintään nykysääntelyä vastaavasti.

Vanhempainvapaasta ilmoittamisajat säilyisivät ennallaan.

Työelämän kannalta on välttämätöntä, että ilmoitusaikoja ei ainakaan lyhennetä. Työnantajalla tulee olla kohtuullinen aika varautua työntekijöiden poissaoloihin ja niistä aiheutuviin erityisjärjestelyihin. Myös sijaisten aseman kannalta tämä on välttämätöntä ja lisää heidän töihinsä liittyvää ennakoitavuutta.

Ilmoitusaikojen lyhentäminen vaikeuttaisi sijais- ja töiden järjestelyjä erityisesti aloilla, joilla työntekijälle tarvitaan sijainen jokaiselle työntekijän poissaolotunnille sekä aloilla, joilla osaavan työvoiman löytäminen on haasteellista.

Ns. tasapainodirektiivin mukaan omaishoitovapaalla tarkoitetaan työntekijöille tarjottavaa vapaata, joka on tarkoitettu henkilökohtaisen hoivan tai tuen tarjoamiseksi omaiselle tai työntekijän kanssa samassa taloudessa asuvalle henkilölle, joka tarvitsee merkittävää hoivaa tai tukea vakavan lääketieteellisen syyn vuoksi. Direktiivissä omaisella tarkoitetaan työntekijän poikaa, tytärtä, äitiä, isää, puolisoa tai rekisteröidyn parisuhteen osapuolta. Oikeus vapaaseen enintään viiden työpäivän pituiseen vapaaseen työstä olisi, kun omainen tarvitsee työntekijän välitöntä läsnäoloa edellyttävää merkittävää avustamista tai tukea toimintakykyä huomattavasti alentaneen vakavan sairauden tai vakavan vamman vuoksi.

Esityksen mukaan vapaata myönnettäisiin direktiivissä kirjoitettua laajemmalle henkilöstöpiirille esimerkiksi samassa taloudessa asuvalle läheiselle. Työntekijällä olisi oikeus vastaavaan vapaaseen myös laissa tarkoitetun henkilön saattohoitoon osallistumisen vuoksi. Työntekijän on ilmoitettava työnantajalle omaishoitovapaasta ja sen arvioidusta kestosta niin pian kuin mahdollista.

Omaishoitovapaa tulisi toteuttaa siten, että lainsäädännössä täytetään direktiivin asettamat minimivelvoitteet, mutta ei luoda direktiivin ylittävää kansallista lisäsääntelyä.

Perhevapaalainsäädäntö sisältää jo nykyisin tilapäisen hoitovapaan ja vapaan läheisen hoitamista varten, jotka tulisi huomioida tulevan omaishoitovapaan pituudessa/ pituutta lyhentävinä. Direktiivi mahdollistaisi tämän huomioimisen.

Ehdotuksen mukainen omaishoitovapaan henkilöpiiri ylittää osin direktiivin vähimmäisvaatimukset. Vapaan henkilöpiiriä tulisi supistaa direktiiviä vastaavaksi. Tärkeää on, että ehdotuksen mukaista omaishoitovapaan henkilöpiiriä ei ainakaan laajenneta.

Direktiivin asettamia edellytyksiä vapaan saamiseksi - omaisen vakavasta lääketieteellisestä tilasta johtuva merkittävä hoivan ja tuen tarve – on erittäin haasteellisia, ellei jopa mahdotonta, määrittellä yksiselitteisesti ja tarkkarajaisesti johtuen tilanteiden moninaisuudesta. Monet vakavatkaan sairaudet eivät vaikuta henkilön toimintakykyyn.

Ehdotuksessa on huomioitu se, että direktiivissä omaishoitovapaan saamisen edellytykseksi on asetettu vakavasta lääketieteellisestä syystä johtuva toimintakyvyn heikkeneminen, jonka johdosta omaisen tarvitsee merkittävää hoivaa tai tukea. On tärkeää, että omaishoitovapaan edellytykset vastaavat ns. tasapainodirektiiviä.

Työnantajalle työntekijän omaishoitovapaasta aiheutuvan töiden järjestelyn, sijaisen hankkimisen, vapaata käyttävän työntekijän työpanoksen korvaamisesta aiheutuvien lisä- ja ylityökustannuksien sekä hallinnollisen lisätaakan näkökulmasta on tärkeää, että vapaata työstä omaisen hoitamiseksi voi saada vain sellaisissa tilanteissa, joissa omaisen terveydentila ja toimintakyky edellyttävät, että hoitoa ja tukea on annettava työaikana. Vapaan ulkopuolelle tulee jättää sellaiset tilanteet, joissa hoivan tai tuen tarve on vähäistä tai jotka on mahdollista hoitaa työntekijän vapaa-ajan puitteissa.

Töiden järjestelyn kannalta olennaista on myös se, että työntekijän tulee ilmoittaa omaishoitovapaasta ja sen arvioidusta kestosta mahdollisimman varhaisessa vaiheessa ja että vapaa tulisi lähtökohtaisesti pitää kokonaisina työpäivinä. Työnantaja ja työntekijä voisivat sopia vapaan pitämisestä ehdotuksen mukaisesti myös osapäivinä.

Ehdotuksen mukaisesti työntekijällä olisi velvollisuus esittää työnantajan pyynnöstä luotettava selvitys poissaolonsa perusteesta. Käytännössä selvitys voisi ehdotuksen mukaan tarkoittaa työntekijän vapaamuotoista selitystä siitä, millaista apua tai tukea hänen on tarpeen omaiselleen antaa, jotta työnantaja voisi arvioida vapaan perusteen täyttymistä.

Työelämän tasapainodirektiivin mukaan jäsenvaltiot voivat edellyttää omaishoitovapaatilanteissa etukäteen annettavaa lääkärintodistusta merkittävän hoivan tai tuen tarpeesta vakavan lääketieteellisen syyn vuoksi. Ehdotuksessa ei esitetä perusteita sille, miksi työnantajalle ei voitaisi säätää direktiivin mukaista oikeutta pyytää työntekijää esittämään lääkärintodistus poissaolonsa perusteesta. Työnantajalla on jo nyky sääntelymme mukaan mahdollisuus pyytää työntekijää esittämään poissaolonsa perusteesta lääkärintodistus mm. tilapäisen hoitovapaan ja pakottavan perhesyyn vuoksi tapahtuvan poissaolon osalta. Työnantajalla tulee olla vastaava mahdollisuus myös omaishoitovapaatilanteissa.

Työntekijällä ei ole nykylainsäädäntömme mukaan missään tilanteessa subjektiivista oikeutta olla poissa työstä ilman, että hänen tulee esittää työnantajan pyynnöstä jonkinlainen dokumentti poissaolonsa perusteesta. Näin ollen asia on myös periaatteelliselta kannalta erittäin merkittävä.

Työnantajan mahdollisuudet arvioida vapaan edellytysten täyttymistä käytännössä heikot, jos ainoa saatava selvitys siitä, että omainen tarvitsee työntekijän välitöntä läsnäoloa edellyttävää merkittävää avustamista tai tukea toimintakykyä huomattavasti alentaneen vakavan sairauden tai vakavan vamman vuoksi, on työntekijän oma vapaamuotoinen selitys.

Työntekijän äkillisestä ja jopa viisi työpäivää kestävästä omaishoitovapaasta aiheutuu työnantajalle hallinnollista lisätakkaa ja lisäksi siitä voi aiheutua huomattavia taloudellisia kustannuksia sijaisen hankkimisesta, perehdyttämisestä, poissaolon korvaamisesta lisä- tai ylityönä tai jopa tekemättä jäädyistä töistä silloin, kun omaishoitovapaalla olevan työntekijän tehtävät jäisivät poissaolon aikana hoitamatta. Kustannukset ovat monin kertaiset, jos omaishoitovapaata käyttäviä työntekijöitä on saman työnantajan palveluksessa useita.

Työnantajalla tulee olla omaishoitovapaan, kuten muidenkin työntekijän poissaolojen osalta mahdollisuus varmistua siitä, että laissa asetetut edellytykset omaishoitovapaan käytölle täyttyvät ja että työntekijän poissaololle on asianmukainen peruste. Työnantajalla tulee olla mahdollisuus pyytää työntekijää esittämään lääketieteellinen selvitys poissaolonsa perusteesta omaishoitovapaatilanteissa. Luotettavan selvityksen jättäminen työntekijän oman vapaamuotoisen selityksen varaan mahdollistaa mm. vapaan väärinkäytön, johon työnantajan on erittäin vaikea puuttua.

Laki vuosilomalain ja laki merimiesten vuosilomalain muuttamisesta

- **kommentit ehdotetuista muutoksista ja niiden perusteluista vuosilomalakiin ja merimiesten vuosilomalakiin**

Esityksen mukaan työssäoloajan veroiseksi katsottavaa raskaus- ja vanhempainvapaan enimmäisaikaa pidennetään. Ajanjakso, jolle työnantaja ei voi määrätä vuosilomaa pitenee.

Työssäoloajan veroiseksi katsottavien perhevapaiden pidentäminen lisää työnantajan kustannuksia vuosilomapalkan, lomarahana ja lomakorvauksen osalta. Pidentäminen ei liity millään tavoin direktiivin täytäntöönpanoon tai perustu hallitusohjelmaan. Perhevapaaudistus lisää työnantajakustannuksia merkittävästi jo muutoinkin, jonka vuoksi suoriin tai välillisiin lisäkustannuksiin tulee suhtautua erittäin kriittisesti.

Omaishoitovapaa tulee jättää työssäoloajan veroiseksi katsottavien perhevapaiden luettelon ulkopuolelle.

Eesityksen mukainen vuosiloman pitämisaikajako koskeva uusi rajoitus vaikeuttaa lomien järjestämistä.

Liitelait (lakiehdotukset 18-29)

- **kommentit ehdotetuista muutoksista ja niiden perusteluista liitelakeihin**

Vaikutusten arviointi

- **Taloudelliset vaikutukset**

Vaikutuksia on tuotu esiin osittain euromääräisenä arvioiden, kertomatta tarkemmin miten laskenta on suoritettu.

Osa taloudellisista vaikutuksista on arvioitu vain sanallisesti, arvioimalla lisääntyvätkö, pienentyvätkö vai säilyvätkö kustannukset ennallaan. Perusteluissa tulisi tarkemmin tuoda esiin mihin tämä arvio perustuu ja myös kustannusarvion euromäärä.

Kysymyksessä on merkittävä kokonaisuudistus, jonka arvioidut kokonaiskustannukset tulisi tuoda esityksessä esiin. Kokonaiskustannukset tulisi arvioida erilaisilla toteutusasteilla, myös esimerkiksi tilanteessa, että molemmat (myös ns sosiaaliset) vanhemmat pitävät kaikki heille kiintiöidyt päivärahakaudet kokonaisuudessaan, hoitovapaan käyttö ei pienene ja yksinhuoltajat pitävät kaikki heidän käytössään olevat vapaat.

Laskelmissa tulisi tuoda esiin myös kustannusarvio tilanteessa, jos äidit aloittavat raskausvapaan nykyistä myöhemmin ja jäävät ennen vapaan alkamista sairauslomalle. Tulisi laskea myös kustannukset, tilanteessa, jossa vapaat siirretään toiselle vanhemmalle toisen vanhemman sairastumisen vuoksi.

Kustannuksissa tulee myös huomioida aikaisempaa laajempi mahdollisuus pitää vapaita useassa eri jaksossa esim. siten, että vanhemmat ovat välillä sairauslomalla ja työttömänä, joiden jälkeen jatkavat vanhempainvapaita. Esityksessä lähtökohdaksi tulisi ottaa se, että ensin pidetään vanhempainvapaat ja vasta tämän jälkeen voidaan jäädä työttömyyspäivärahalle. Näin on ollut aikaisemminkin esim. äitiys- ja vanhempainvapaan osalta.

Esitys on laadittu siten, että ehdotuksen todellisia taloudellisia kokonaisvaikutuksia ei voida arvioida. Tämä osaltaan vaikuttaa siihen, että KT vastustaa esitettyä kokonaisuudistusta.

Laskelmissa tulisi tuoda esiin myös kustannusvaikutukset työnantajille sekä järjestelmän rahoittajina (työtulovakuutuksen kautta) että työnantajina esimerkiksi ns. epäsuorien kustannusten osalta.

Uudistuksen lasketut kokonaiskustannukset ovat merkittävät. Kustannukset on arvioitu sen perusteella, että tavoitteet vapaiden tasaisesta toteutumisesta eivät toteudu. Jos vapaiden tavoitteeksi asetettu tasainen jakautuminen toteutuu, ylittyvät arvioidut kustannukset ennakoimattomasti. Uudistuksen sisältämien joustojen todellisia kustannusvaikutuksia ei ole arvioitu. Vaikutuksiltaan näin kallistaa uudistusta ei pitäisi tehdä.

o **Vaikutukset julkiseen talouteen**

Edellä kohdassa Taloudelliset vaikutukset olemme tuoneet esiin, että esityksessä ei ole tuotu esiin taloudellisia vaikutuksia kokonaisuudessaan.

Esityksen mukaan perheiden käytettävissä olevien vanhempainrahopäivien lukumäärä nousee merkittävästi. Erityisesti isille (toiselle vanhemmalle) kiintiöityjen päivien määrä nousee. Tavoitteena uudistuksessa on, että vapaat jakautuisivat nykyistä tasaisemmin ja esityksen tavoitteena on myös se, että isät käyttäisivät vapaita yhtä paljon kuin äidit.

Eriyisen huolestuttavaa on, että vaikka esityksen tavoitteena on perhevapaiden jakautuminen tasaisesti vanhempien kesken, taloudellisissa vaikutuksissa ei ole huomioitu tällaisen vaihtoehdon toteutumista.

Kustannusvaikutukset on kuitenkin arvioitu siten, että isät vain maltillisesti lisääisivät vapaiden käyttöä. Esityksessä tulisi tuoda esiin todellinen kustannusvaikutus tilanteessa, että isät käyttäisivät kaikki heille kiintiöidyt päivärahapäivät. Laskennassa tulisi ottaa huomioon myös kustannukset, mikäli isät käyttävät vapaita merkittävästi nykyistä enemmän sekä vaihtoehto, että isät käyttävät kaikki heille kiintiöidyt vapaat, jotta tosiasiasa voidaan ottaa huomioon uudistuksen vaikutus julkiseen ja muuhun talouteen.

Samoin tulisi huomioida se, että äidit edelleen pitäisivät kotihoidontukikauden, koska ei ole uskottavaa, että äidit palaisivat työelämään vielä siinä vaiheessa, kun he ovat pitäneet raskausrahakauden ja heille kiintiöidyn vanhempainrahakauden. Tämä ei ole todennäköistä, ottaen huomioon se, että äidit tällä hetkellä pitävät käytännössä kokonaisuudessaan perheiden jaettavissa olevat vanhempainvapaat.

Todennäköistä on mm. se, että isien/toisen vanhemman vanhempainvapaan käyttö todennäköisesti lisääntyy huomattavasti mm. sen vuoksi, että vanhempainpäivärahan tasoa tullaan korottamaan.

Esityksen mukaan vakuutusmaksuilla rahoitettavien työtulovakuutusten kustannusten arvioidaan kasvavan noin 78 milj. euroa, joka korottaisi työnantajan sairausvakuutusmaksua 0,05 prosenttiyksikköä.

Esityksessä tulisi huomioida se, että kustannusten nousu sekä työnantajien että muiden rahoittajien osalta on arvioitua merkittävästi suurempi, mikäli isät/toiset vanhemmat asetetun tavoitteen mukaisesti todella lisäävät vapaiden käyttöä.

KT vastustaa työnantajan rahoitusvastuun nostamista.

Esityksessä on arvioitu, että vanhempainvapaiden tuomat kustannussäästöt sekä joustojen aiheuttamat lisäkustannukset menevät tasan.

Esityksessä tulisi tarkemmin perustella mihin tämä arvio perustuu. KT:n arvion mukaan näin ei tule käymään. Merkittäviä lisäkustannuksia tulee aiheutumaan ainakin siitä, jos vanhemmat siirtyvät käyttämään vanhempainrahoja useissa lyhyemmissä jaksoissa, joiden välissä lapsi on varhaiskasvatuksessa. Palveluiden järjestäjille, eli kunnille, aiheutuisi tästä merkittäviä lisäkustannuksia, koska esityksen mukaan perheet eivät poissaolon ajalta maksaisi varhaiskasvatuspaikkaa. Tästäkin aiheutuvat kustannukset julkiseen talouteen olisi tullut esityksessä arvioida.

• **Vaikutukset kotitalouksiin**

Esityksen muutosten johdosta perheiden käytettävissä olevien päivärahopäivien lukumäärä kasvaa. Joustot parantavat perheiden asemaa monella eri tavalla.

Perheiden aseman parantaminen on oikea ja tavoiteltava tavoite. Kyse on kuitenkin kokonaisuudistuksesta, joka KT arvion mukaan on toteutustavaltaan kohtuuttoman kallis huomioon ottaen siitä perheille aiheutuvat hyödyt.

Perhevapaat voidaan myös nykyisen järjestelmän puitteissa jakaa tasaisesti. Uudistuksessa on arvioitu, että tähän ei tulisi merkittäviä muutoksia. Uudistuksen päivärahakustannuksetkin on arvioitu sen olettaman mukaan, että perhevapaat eivät jatkossa jakautuisi merkittävästi nykyistä tasaisemmin.

o Vaikutukset yrityksiin

Kohdassa kuvataan muutosten vaikutusta yrityksiin työnantajina. Otsikointia tulisi muuttaa seuraavaksi: ”Vaikutukset yrityksiin ja muihin työnantajiin”, koska kohdassa kuvataan muutoksen vaikutusta työnantajiin ja merkittävä osa työnantajista on julkisen sektorin työnantajia.

Työnantajien näkökulmasta perhevapaaudistuksen keskeisimmät vaikutukset liittyvät isien vanhempainvapaiden käytön lisääntymiseen sekä vanhempainvapaajaksojen lukumäärän mahdolliseen kasvuun. Esityksessä on arvioitu, että isän vanhempainvapaiden lisääntyminen lyhentäisi äidin kotihoidon tukikautta lyhyisestä.

Esityksen tavoitteena on, että isät käyttäisivät vapaita nykyistä enemmän ja että hoitovapaa jakautuisin nykyistä tasaisemmin. Kustannuslaskelmat on kuitenkin tehty sen perusteella, että muutosta tapahtuu vain maltillisesti.

Jos isät siirtävät omasta osuudestaan maksimimäärän äideille, äitien töistä poissaolo säilyy ennallaan. Äitien mahdollisuus pitää nykyisen pituiset vapaat, pidemmällä ajanjaksolla aikaisempia useammassa jaksossa, lisää hallinnollista taakkaa, tehtävien järjestelyä, sijaisten rekryointitarpeita ja näihin liittyen työnantajien kustannukset lisääntyvät merkittävästi.

Mikäli isät lisäävät vapaiden pitämistä, lisää se työnantajien kustannuksia hallitsemattomasti senkin vuoksi, että kustannuksissa ei ole huomioitu vapaiden merkittävän lisääntymisen aiheuttamia kustannuksia työnantajille järjestelmän rahoittajina sekä yksittäisten työntekijöiden työnantajina.

On erittäin todennäköistä, että nuoret perheet jatkossa tasa-arvon edetessä jakavat vapaita merkittävästi nykyistä tasaisemmin. Tämä johtaa todennäköisesti kuitenkin siihen, että äidit pitävät jatkossakin nykyisen pituiset vapaat, mutta isät pitävät vapaita enemmän.

Työelämävaikutusten osalta viittaamme myös edellä aikaisemmin lausumaamme, erityisesti kohdassa, jossa käsitellään muutoksia työsopimuslakiin.

Kohdassa Vaikutukset julkiseen talouteen esitetyn mukaisesti, kustannusvaikutukset myös yrityksiin/työnantajiin olisi tullut arvioida sen mukaan, että isät tosiasiaassa lisäävät vanhempainvapaiden käyttöään merkittävästi.

Esityksessä on hyvin tuotu esiin se, että perhevapaat aiheuttavat työnantajille suorien kustannusten lisäksi epäsuoria kustannuksia. Tässäkin kohtaa olisi tullut huomioida euromääräinen kustannusarvio siitä, mitä kustannuksia vapaiden järjestämissiin liittyvät joustot, esimerkiksi oikeus pitää vapaat nykyistä useammassa jaksossa, työnantajille aiheuttavat.

KT ei pidä todennäköisenä, että äidin kotihoidontukikaudet lyhenisivät isien vapaiden pidentymisen myötä. Äidit ovat nykyisin käytännössä pitäneet kokonaisuudessaan äitiysvapaan lisäksi perheiden jaettavissa olevan vanhempainvapaan. Jos isät pitäisivät itselleen kiintiöidyt vapaat, äidit todennäköisesti jatkaisivat omia päivärahakausiaan kotihoidon tuella siten, että hoitaisivat lasta ainakin yhtä pitkään kuin tällä hetkellä äitiys- ja vanhempainvapaalla.

Omaishoitovapaa ehdotetaan säädettäväksi työssäolon veroiseksi ajaksi. Lisäksi raskaus- ja vanhempainvapaapäivien osalta työssäolon veroinen aika pidentyisi. Esitys sisältää myös uusia rajoituksia sen ajankohdan osalta, mihin vuosilomia voidaan vahvistaa.

Kaikki nämä lisäävät työnantajien kustannuksia, joiden osalta esitys ei sisällä kustannusarviota.

Varhaiskasvatuspaikka säilyisi vanhempainrahan maksamisen aikana.

Maksuton poissaolo lisäisi merkittävästi kuntien kustannuksia palvelun järjestäjinä. Nämä kustannukset tulisi arvioida.

Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Esityksen mukaan ehdotettujen muutosten voimaansaattaminen ja toimeenpano aiheuttaisivat lisää työtä Kelassa. Myös esitetty mahdollisuus nykyistä joustavammin pitää vapaita useassa jaksossa lisäisi järjestelmästä aiheutuvia kustannuksia.

Esityksessä on arvioitu uudistuksesta aiheutuvan 9 miljoonan kertaluonteiset kustannukset. Mutta esityksessä ei ole arvioitu, mitä kustannuksia järjestelmän joustot hallinnolle aiheuttaisivat.

Työryhmän työskentelyn aikana tuotiin esiin, että tukien joustava hakeminen lisäisi merkittävästi toimeenpanon kustannuksia. Nämäkin kustannukset tulisi huomioida, kun arvioidaan suunnitellusta perhevapaauudistuksesta aiheutuvia kokonaiskustannuksia ja mahdollisuutta uudistuksen toteuttamiseen.

Varhaiskasvatuksen lisäksi uudistuksella olisi vaikutusta myös äitiys- ja lastenneuvolapalveluiden puolella, jossa uudistuksen myötä tulisi informoida uudeltaisista vanhempainpäivärahoikeuksista.

Lisäisivät kustannuksia, veisivät resursseja perinteisestä neuvolatyöstä ja siten aiheuttaisivat lisää kustannuksia, joiden lisääntymistä KT vastustaa.

Uudistukseen sisältyvä mahdollisuus vanhempainpäivärahojen joustavaan käyttämiseen johtaisi myös siihen, että työttömänä työnhakijana oleville tulisi nykytilasta poiketen mahdollisuus vanhempainpäivärahan joustavaan käyttöön. Tämä lisäisi työttömyyskassojen ja Kansaneläkelaitoksen työttömyyshakemusten käsittelyyn liittyvää työmäärää.

KT:n käsityksen mukaan kustannusten euromäärää ei ole arvioitu.

- **Muut yhteiskunnalliset vaikutukset**

Esityksessä on huomioitu erilaiset perhemuodot kuten monimuotoiset perheet, monikkoperheet ja adoptioperheet. Esitys mm. mahdollistaa se, että toinen vanhemmista luovuttaa osan vapaistaan ns. sosiaaliselle vanhemmalle.

On hyvä, että esityksessä on huomioitu erilaiset perhemuodot.

- **Vaikutukset lapsiin ja perheisiin**

Perhevapaauudistuksella lisätään perheiden etuja monella eri tavoin.

Perheille monia etuja ja joustoja lisäävä uudistus lisää pienten lasten perheiden hyvinvointia.

Jo nykyinen perhevapaajärjestelmä edistää perheiden hyvinvointia ja on joustava. Nykyinen järjestelmä myös mahdollistaa vapaiden tasaisen jakamisen vanhempien kesken.

Uudistus olisi tullut toteuttaa siten, että enemmän kannustaisi perheitä siihen, että vapaat jaettaisiin nykyistä tasaisemmin vanhempien kesken.

Hyvinvoinnin lisääntyminen ei kuitenkaan kasva siinä määrin, mitkä järjestelmästä aiheutuvat kustannukset tulevat lisääntymään. Vastaavilla kustannuksilla olisi voitu parantaa perheiden hyvinvointia myös jollain muulla tavoin nyt ehdotettua uudistusta tehokkaammin.

- **Vaikutukset sukupuolten tasa-arvoon**

Tähän on otettu kantaa muiden vastauskohtien yhteydessä.

- **Vaikutukset yhdenvertaisuuteen**

Tähän on otettu kantaa muiden vastauskohtien yhteydessä.

- **Vaikutukset työllisyyteen ja työelämään**

Työn ja perhe-elämän yhteensovittamiseen liittyvät joustot lisääntyvät merkittävästi. Lisääntyvät työntekijöiden subjektiiviseen oikeuteen perustuvat joustot lisäävät työnantajan suorita ja epäsuoria kustannuksia. Joustot myös lisäävät työhön jäävien työntekijöiden työtaakkaa ja heikentävät sijaisten mahdollisuutta saada kokemusta määräaikaista työsuhteista. KT kannattaa työnantajan ja työntekijän kesken sovittavia joustoja, koska niitä koskevissa järjestelyissä voidaan huomioida kohtuudella eri osapuolten tarpeet.

Huomioitavaa on myös se, että kokonaisuudistus on kallis ja se tulee lisäämään huomattavasti työnantajien kustannuksia sekä päivärahajärjestelmän rahoittajana että työnantajina. Esitetty muutos heikentää työnantajien mahdollisuutta työllistää, koska se lisää työnantajien kustannuksia monella eri tavoin.

- **Onko jokin olennainen vaikutus jäänyt esityksessä arvioimatta tai liian vähälle arvoinnille? Jos on, niin mikä?**

-

Hallituksen esityksen toimeenpano ja seuranta

- **kommentit liittyen uudistuksen toimeenpanoon ja seurantaan**

-

Muut mahdolliset kommentit

Uudistuksessa ei ollut tarkoitus heikentää niiden perheiden etuja, joissa lapsi syntyy kuolleena tai menehtyy pian syntymän jälkeen. Esitystä on muutettava sellaiseksi, että näiden perheiden asema ei nykyisestä heikkene.

Kiiski Anne
Kunnallinen työmarkkinalaitos